Het monster werd een poppetje

Na een harde duw kampte Anja Wierts met heupklachten, duizeligheid en een whiplash. Van het meisje dat daarvoor verantwoordelijk was, maakte ze in haar hoofd een monster. Meer dan een jaar later ontmoetten ze elkaar.

TEKST VERA SPAANS
ILLUSTRATIES JIP VAN DEN TOORN

Dat doet ze in elk geval nooit meer: ’s avonds laat een straat in rijden als daar groepjes jongeren op de weg staan. Haar man wilde het toen al niet, maar het was korter, hield Anja Wierts (toen 54, nu 56) vol. Dus reden ze even na één uur ’s nachts door de Smedestraat, een smal straatje achter de Grote Markt in Haarlem. Het was november 2016. “Ik gebruikte mijn bel, maar ik kon er kennelijk niet meer passeren. En zij zijn niet aan de kant gegaan.”

Ze vloog over de groep jongeren heen, voor haar gevoel kreeg ze ook een duw, en sloeg met haar hoofd tegen de muur. “Ik herinner me een fiets, en misschien een scooter. Even wist ik niet wat er gebeurde. Toen ik opstond, kwam er een meisje naar me toe, dat zei: ‘Ja, dat moet jij betalen!’ Betalen, dacht ik, ik ga helemaal niks betalen. Waar heeft ze het over?” Later begreep ze dat het meisje boos was over haar omgevallen scooter.

Wierts had een bloedneus, onwillekeurig had ze het bloed over haar gezicht gesmeerd. Het meisje zag er heel mooi uit, herinnert ze zich: een beetje donker, met steil haar met een band erin. Een jaar of 16, 17. “Ze was heel boos, en achter haar stond een nog veel bozere jongen. Ze schreeuwden tegen mij en kwamen op me af. Dat meisje riep: ‘Het is dat u ouder bent, maar anders had ik u helemaal doodgeschopt!’”

Grimmige sfeer

Over wat er toen gebeurde, lopen de lezingen uiteen. Volgens Wierts heeft ze toen uitgehaald en haar een doffe klap op de jas gegeven. Het meisje, laten we haar Tamara noemen, zegt dat ze in haar gezicht werd geslagen. “Ik had gewild dat ik degene die het dichtst bij me kwam een dikke dreun had gegeven,” zegt Wierts nu. “Maar dat was niet zo. Mijn man heeft ook gezien dat ik haar op de arm raakte. Daar vond hij trouwens ook al belachelijk – daarmee prikkel je ze alleen maar. Maar hij vond de situatie ook heel bedreigend.”

De politie kwam erbij. Die had moeite de boel in bedwang te houden, de sfeer was grimmig. Tot haar grote verontwaardiging moest Wierts haar excuses aanbieden – “Zij waren toch niet opzijgegaan? Ik was toch tegen de muur geknald?” – maar haar man zei: doe het nou maar. We moeten hier wegwezen.

Ze had een paar wijntjes op, zegt ze nu, maar was niet dronken. “Ik was zo boos, ook op die snotneuzen van de politie. Zij steunden dat meisje, maar niemand steunde mij.”

We spreken onderwijsconsulent Anja Wierts in haar huis even buiten Haarlem. De andere betrokkene, Tamara, werkt ook mee, maar is alleen benaderbaar via Whatsapp. En dat vindt ze ook al heftig – alle emoties uit die periode komen terug, schrijft ze, en dat terwijl ze zich nu op haar schoolwerk wil richten. Samen vertellen ze het verhaal over hoe een klein incident grote gevolgen kan hebben – en uiteindelijk toch wonderbaarlijk goed kan aflopen.

Eerst wordt het nog even veel erger. Tamara was weggelopen. Ze voelde zich geïntimideerd, en kon er toch geen leuke avond meer van maken. Haar jas was kapot, haar knieën deden pijn. “Toen kwamen zij achter me aan fietsen. Ik voelde me zwak, wist niet wat ik moest doen. Voor mijn gevoel reed ze zo vlak langs me, dat ik uit een reflex een stap naar voren →

heb gezet en haar een duw heb gegeven.”

Het was geen harde duw, zegt Tamara. Maar Wierts sloeg met haar hoofd tegen de grond en raakte bewusteloos. “Je kunt je niet voorstellen hoe hard je valt als je van een fiets wordt geduwd en daar niet op verdacht bent. Ze raakte me aan de achterkant, ik had het totaal niet door. Als ik op een stoeprand was terechtgekomen, was ik morsdood geweest.”

Haar man stapte af en ging Tamara achterna. “Ik ben weggerend omdat ik bang was,” zegt Tamara. “Ik hoorde pas later van de politie wat er gebeurd was. Ik ben me rot geschrokken.”

Excuusbrief

Wierts werd met een ambulance naar het ziekenhuis gebracht, waar de jaap in haar gezicht werd gehecht en een hersenscan werd gemaakt. Dat ze niet kon lopen, werd toen niet verder onderzocht. De taxichauffeur die haar naar huis bracht, heeft haar naar boven moeten helpen. Het duurde weken voor ze erachter kwam waardoor ze nog steeds niet goed kon lopen: een fysiotherapeut stelde vast dat haar ene heup twee centimeter hoger zat dan de andere. “Dat kwam door de val.”

Ze heeft een whiplash en is nog steeds vaak misselijk door duizeligheid. “Ik kan nog steeds geen peertje in het plafond draaien. Wandelen gaat pas sinds kort.”

Tamara was in contact gekomen met bureau Halt. Ze kreeg een taakstraf en allerlei opdrachten – waaronder een excuusbrief schrijven aan het slachtoffer. “Die zijn niet aanvaard,” stelt ze zuur vast.

Wierts wordt weer kwaad als ze aan die brief denkt. “Die ging alleen maar over haar! En helemaal op het eind stond ‘dat

‘Ik hoorde pas later wat er was gebeurd’

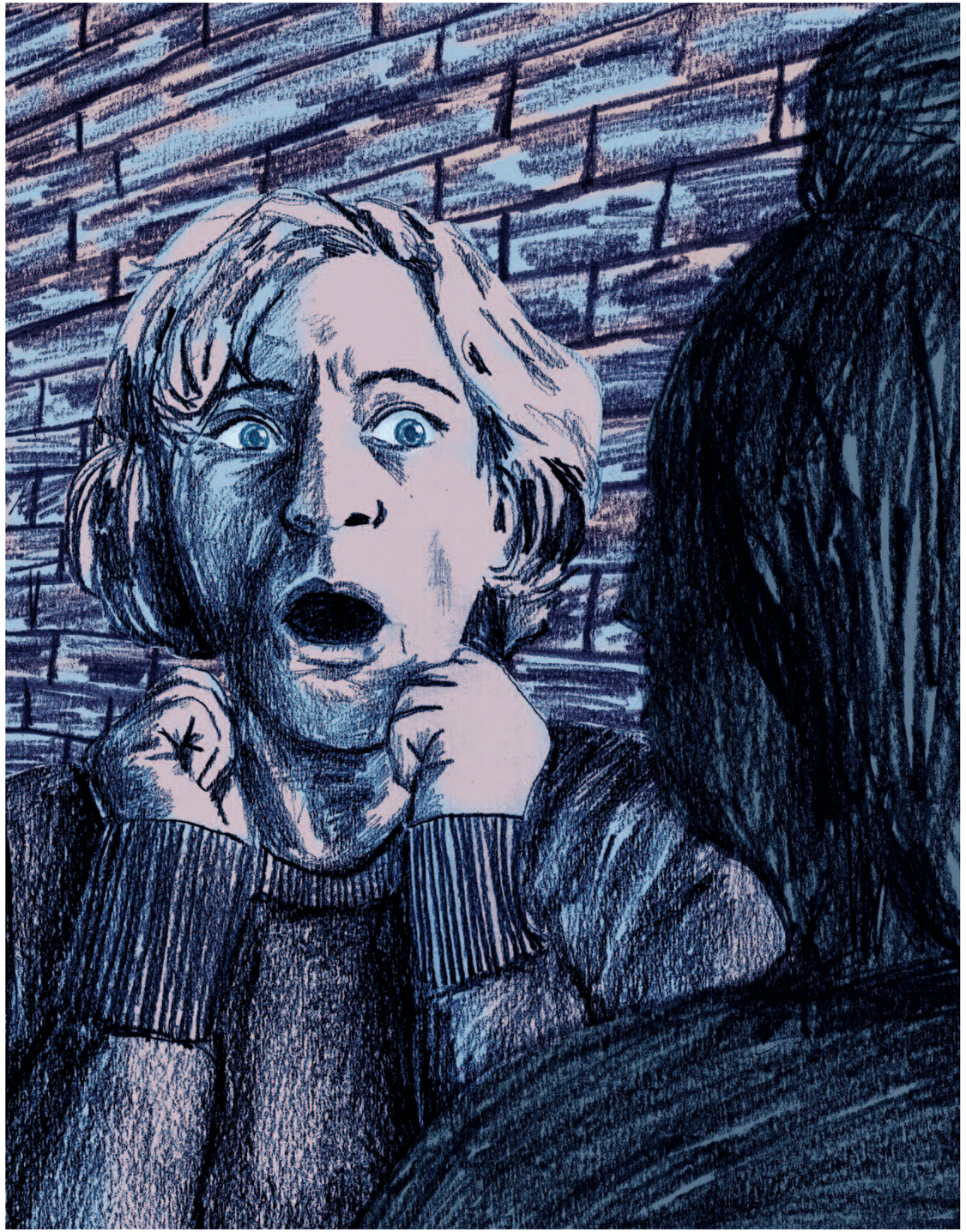

had ik natuurlijk nooit moeten doen’. Toen dacht ik: het is echt nog een puber, de wereld draait alleen maar om haarzelf. Ik begrijp niet dat ze zo’n meisje niet beter begeleiden als je zo’n brief schrijft. Nu werd ik alleen maar nog bozer.”

Ze wilde een schadevergoeding. Door de ambulancerit was ze in één keer door haar eigen risico heen geschoten, 385 euro, en bij de val was het glas van haar horloge gebroken. Vervanging kostte 200 euro.

Misschien niet zo gelukkig: van bureau Halt hoorde Wierts weer dat Tamara daar met haar hoofd niet bij kon, een stuk glas van 200 euro!

Daarnaast wilde ze een bedrag als genoegdoening voor de maanden kwakkelen: eindeloze fysiotherapie, niet gewoon kunnen fietsen, laat staan wandelen. Al met al ongeveer 1100 euro. “Maar dat wilde dat meisje niet betalen.”

Maanden verstreken, en haar beeld van Tamara werd steeds verder, en zwarter, ingekleurd. “Ik dacht: ze heeft borderline. Ze is moeilijk opvoedbaar en haar vriendje erbij. Foute boel, extreem agressief. Met haar valt geen woord te wisselen.”

Ze was donker, had ze die nacht gezien, dus ze zou wel Marokkaans zijn. “Mensen zeiden nog: zou je wel aangifte doen, straks krijg je de hele Marokkaanse gemeenschap over je heen.”

Vermommen

Dus toen het Openbaar Ministerie vroeg of Wierts met het meisje om de tafel wilde, voor mediation, voelde ze daar niets voor. “Want met een meisje met borderline valt niet te praten.” Ze wilde gewoon haar schadevergoeding.

“Zo veel geld had ik niet,” zegt Tamara. “Ik was 17. En mijn moeder is alleenstaand, die kon dat ook niet opbrengen.” Haar Halt-zaak werd negatief afgesloten en doorgestuurd naar justitie.

“Ik dacht nog: wat een domme move van dat meisje,” zegt Wierts. “Dat vermindert toch haar kansen?” Er werd weer contact gezocht, en uiteindelijk stemde ze toch in met mediation. “Het voelde zo niet oké dat mij iets was aangedaan waar ik nog steeds zo veel last van had. Ik kon nergens naartoe met mijn gevoelens, ik moest er iets voor terugkrijgen.”

Niet dat ze ernaar uitkeek. En al helemaal niet toen ze hoorde dat Tamara haar moeder zou meebrengen. Het was inmiddels december 2017, en Tamara was intussen meerderjarig. Omdat ze tijdens het incident 17 was, mocht er een ouder bij →

HOE WERKT HET?

Strafmediation wordt steeds vaker succesvol ingezet. Het is geschikt voor alle zaken: van mishandeling tot poging tot doodslag, zolang de partijen geschikt zijn: akkoord, bereid en in staat in elk geval enige verantwoordelijkheid te nemen. De aangever en degene tegen wie aangifte is gedaan, gaan met elkaar in gesprek. Eerst spreken de gespecialiseerde registermediators – altijd twee – met degene tegen wie aangifte is gedaan, daarna met de aangever en tot slot gaan de partijen samen om de tafel, als ze dat beiden willen. Aan het einde wordt een overeenkomst opgesteld, met een weergave van het gesprek en eventueel financiële afspraken, maar ook bepalingen als: ‘als we elkaar tegenkomen, kunnen we elkaar groeten’. “Het is belangrijk dat partijen bijvoorbeeld uitspreken dat ze niet meer bang voor elkaar zijn,” zegt mediator Rebecca Leeuwenberg. Ze is vanaf het begin, 2013/2014, betrokken bij de pilots met strafmediation, en heeft er intussen ruim 200 gedaan. Die tussen Anja Wierts en Tamara was haar dossier, samen met Antonietta Pinkster.

“Het bijzondere van strafmediation is dat er heel andere oplossingen uit kunnen komen,” zegt ze. “Zoals hier: de rechter was nooit op die 6 keer 10 uitgekomen.”

Strafmediation is nooit in plaats van een rechtszaak. Het kan wel zo zijn dat het zo goed werkt dat een zaak wordt gesepeneerd, maar dat is altijd de beslissing van justitie. In bijgaand voorbeeld was de zaak hiermee afgedaan. Dat maakt strafmediation een stuk goedkoper dan wanneer het hele juridische traject moet worden doorlopen: per dossier krijgen de mediators een vast bedrag, 800 euro. Op Prinsjesdag werd bekend dat voor mediation in strafzaken structureel 1 miljoen euro beschikbaar komt.

zijn. “Ik dacht: zij zal haar moeder ook wel manipuleren. Dat is wat mensen met borderline doen.”

Dus besloot ze zich te vermommen. Ze deed felrode lippenstift op – geen kleur voor haar –, droeg een andere bril en bond een hoofddoekje om. “Ik zag er niet uit. Mijn collega’s vroegen of ik naar een verkleedfeestje ging. Maar ik wilde er alles aan doen dat ze me later, op straat, niet zou herkennen.”

Tamara vond het nogal overdreven, die uitdossing. “Ik ben geen moordenaar ofzo.”

Strafmediation gaat in drie stappen: eerst voeren de mediators, het zijn er altijd twee, een gesprek met degene tegen wie aangifte is gedaan. Van ‘daders’ kun je niet spreken, omdat strafmediation altijd plaatsvindt vóór de rechter uitspraak heeft gedaan. Daarna wordt gesproken met de aangever, en pas dan volgt een gesprek met beide partijen.

Enorme opluchting

En toen kwam Tamara binnen, met haar moeder. Een totaal ander kind, zegt Wierts. “Ik herkende haar helemaal niet. Is dit wel hetzelfde meisje, dacht ik. En ze had een blonde moeder!”

Als aangever mocht Wierts kiezen wie als eerste haar verhaal zou doen. Ze koos voor Tamara. “*Prepare*, Anja, zei ik tegen mezelf. Nu komt het.” Ze had zich erop voorbereid dat ze dingen zou horen die zij anders zag. “Maar ik had me voorgenomen misschien niet te geloven in alles wat ze zei, maar wel in haar goede bedoelingen.”

Tamara vertelde hoe heftig het voor

‘Is dit wel hetzelfde meisje, dacht ik toen ze binnenkwam’

haar was geweest. De taakstraf, de politie, het Openbaar Ministerie. “Ik ging vroeger elke week uit, en nu nooit meer.”

En dat geld, dat had ze niet, en haar moeder ook niet.

Een van de mediators vroeg of ze geen baantje had. Dat had ze, maar daarmee verdiende ze maar 60 euro per maand. Wierts, ongelovig: “Wie verdient er nou maar 60 euro in de maand?”

Ze vertelde over de opleiding die ze wilde gaan doen, dat die heel duur was.

Toen Wierts vertelde hoe het met haar was gegaan, begon Tamara te huilen. “Ik wist helemaal niet hoe het met u gegaan is, zei ze. Dat had niemand haar verteld.”

Dat was het moment dat ze dacht: ach, het is toch ook wel heel sneu voor haar. “Het was zo’n kwetsbaar poppetje ineens. Waarschijnlijk had ze niet overzien wat ze deed, misschien was ze opgejut. Ik zag zo’n ander persoon.”

Ze besloot Tamara te troosten, stond op en deed haar hoofddoek af. “Kijk, dit ben ik, zei ik. Ik vond het zo bedreigend dat ik dacht dat ik me moest vermommen.”

Ze liet haar schadevergoeding varen en vroeg Tamara elke maand 10 euro te betalen, een halfjaar lang.

“Ik wist niet wat ik hoorde,” zegt Tamara. “Het was een enorme opluchting. En fijn dat ze begrip heeft getoond dat ik niet zo’n hoog bedrag kon betalen. Als ik een halfjaar lang die 10 euro betaalde, vond ze dat ik had laten zien dat ik er wel moeite voor wilde doen.”

Bij het weggaan heeft Wierts Tamara omhelsd, en Tamara’s moeder – ze was zo opgelucht. Nu, achteraf, vindt ze het ook wel erg dat ze zulke nare dingen over haar had gedacht. “Maar er was ook zó veel tijd overheen gegaan!” En als het nou wel een Marokkaans meisje was geweest? “Dan had ik haar even lief gevonden. Het was gewoon zo’n contrast tussen wat ik was gaan denken en wie er voor me zat. Door de mediation weet ik dat ik niet met een monster te maken heb gehad, maar met een gewoon meisje met toekomstdromen.”

Tamara heeft keurig elke maand betaald, Wierts heeft het geld nog. Ze hebben elkaar nooit meer gesproken. “Maar als ik haar nu op straat zou zien, is dat helemaal goed. Dan zal ik haar vragen: hoe gaat het met je, en is het nog gelukt met je opleiding? Ik denk nu in elk geval niet meer: ik moet oppassen als ik haar in de stad tegenkom.” ●
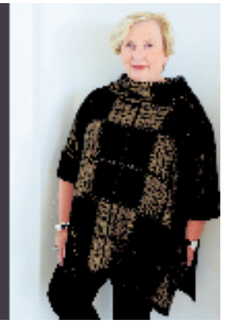
HELEN LANNOYE
Persoonlijke kleding voor vrouwen met een eigen stijl
OSKA - MARINA RINALDI - PERSONA - ANNETTE GÖRTZ -
LAURIE - GUDRUN GRENZ - HESTER VAN EEGHEN E.A.
MATEN 40 T/M 50
ZIJLSTRAAT 96 • HAARLEM • 023 – 532 92 79
WWW.HELENLANNOYE.NL